

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2016

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Γιατί κανένας δεν τιμωρεί αυτούς που αδικούν έχοντας αυτό στο νου του και εξαιτίας αυτού, επειδή δηλαδή διέπραξε ένα αδίκημα, εκτός αν κάποιος εκδικείται ασυλλόγιστα, όπως ακριβώς ένα θηρίο · όποιος όμως επιχειρεί να τιμωρεί με σύνεση δεν παίρνει εκδίκηση για το αδίκημα που έχει ήδη διαπραχθεί –γιατί δεν μπορεί βέβαια να κάνει αυτό που έγινε να μην έχει γίνει– αλλά για χάρη του μέλλοντος, δηλαδή για να μην αδικήσει πάλι ούτε αυτός ο ίδιος ούτε άλλος που είδε ότι αυτός τιμωρήθηκε. Και εφόσον σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο θεωρεί ότι είναι δυνατό να διδαχτεί η αρετή· επομένως τιμωρεί για να αποτραπεί στο μέλλον επανάληψη της αδικίας. Αυτή λοιπόν τη γνώμη έχουν όλοι, όσοι ακριβώς επιβάλλουν τιμωρίες και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή. Και τιμωρούν για εκδίκηση και για σωφρονισμό όποιους τυχόν νομίζουν ότι αδικούν και οι άλλοι άνθρωποι και προπαντός οι Αθηναίοι, οι συμπολίτες σου·

Β1. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί έναν συλλογισμό, στον οποίο, αξιοποιώντας την αναγκαιότητα της τιμωρίας έστω και υπό προϋποθέσεις, αποδεικνύει το διδακτό της αρετής. Ο σοφιστής θεωρεί πως εφόσον κάποιος κάνει χρήση της έλλογης τιμωρίας με στόχο να αποτρέψει την επανάληψη ενός αδικήματος στο μέλλον, αυτό σημαίνει ότι η αρετή μπορεί να διδαχθεί· θεωρεί δηλαδή ότι με την επίδραση της ποινής, ενός εξωτερικού παράγοντα, ο άνθρωπος που αδικήσε μπορεί να αποβάλλει την αδικία, να συνεισται, να βελτιωθεί και να στραφεί στην αρετή και στη δικαιοσύνη κάνοντάς τες σταδιακά κτήμα του. Αν δηλαδή υπήρχε η αντίληψη ότι η αρετή είναι έμφυτο χαρακτηριστικό, θα ήταν μάταιο να επιβάλλονται ποινές, αφού όλοι από τη φύση τους θα είχαν ή όχι την αρετή, χωρίς αυτό να μπορεί να μεταβληθεί.

Αν και ο Πρωταγόρας είναι πρωτοπόρος για την εποχή του, το επιχείρημα του θα μπορούσε να θεωρηθεί μη πειστικό. Ειδικότερα η άποψη ότι οι άνθρωποι επιβάλλουν τιμωρίες σε όσους διαπράττουν αδικήματα, επειδή αδιαφόρησαν να αποκτήσουν την αρετή, και, επομένως, ότι η αρετή είναι διδακτή, είναι μια άποψη που δεν μπορεί να υιοθετηθεί ανεπιφύλακτα, γιατί πρέπει πρώτα να αποδειχθεί. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί, δηλαδή, την αποδεικτέα θέση (ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται) και ως αποδεικτικό στοιχείο. Για άλλη μια φορά, λοιπόν, έχουμε σόφισμα της λήψεως του αιτουμένου. Επιπλέον, η πρωτοποριακή και γενικά αποδεκτή θέση του Πρωταγόρα για την παιδευτική σημασία της τιμωρίας δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, ιδιαίτερα εκείνης της εποχής, αντίθετα θεωρείται δεδομένη και ανήκει μάλλον στη σφαίρα της θεωρίας και της δεοντολογίας. Έτσι, ο Πρωταγόρας επικαλείται μάλλον ένα ιδανικό παρά αποδίδει μια ρεαλιστική κατάσταση της εποχής του στην Αθήνα. Για την εποχή του ήταν μάλλον ανεφάρμοστη η σωφρονιστική σκοπιμότητα της ποινής, γιατί

οι Αθηναίοι συνέδεαν περισσότερο την τιμωρία με την εκδίκηση και με την ικανοποίηση του ίδιου του παθόντος ή των συγγενών ενός θύματος.

Ο Πρωταγόρας, λοιπόν, επιχειρεί να αποδείξει τον παιδευτικό ρόλο της ποινής και, συνεπώς, το διδακτό της αρετής, αναφερόμενος στο τι θα έπρεπε να κάνουν οι Αθηναίοι, όταν δικάζουν, και όχι τι πραγματικά κάνουν, όταν δικάζουν. Το επιχείρημα του Πρωταγόρα, επομένως, είναι έμμεσα δεοντολογικό.

B2. Στο απόσπασμα αυτό ο σοφιστής αναφέρεται στην παιδευτική σημασία της τιμωρίας. Πιο συγκεκριμένα θεωρεί πως οι άνθρωποι τιμωρούν αυτόν που έχει διαπράξει μια αδικία, όχι για να ακυρώσουν την άδικη πράξη-αφού ένα αδίκημα που έχει γίνει αποτελεί μια συντελεσμένη πραγματικότητα, η οποία δεν μπορεί να αλλάξει («οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θεῖη»), αντίθετα, η ποινή έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα, ώστε να αποφευχθεί μια ανάλογη πράξη στο μέλλον («τοῦ μέλλοντος χάριν»). Η εκδικητική συμπεριφορά ταιριάζει μόνο σε εκείνους που σαν άγρια θηρία επιζητούν την ικανοποίηση.

Από την άλλη αναφερόμενος στο σκοπό που επιβάλλονται οι τιμωρίες υποστηρίζει ότι η ποινή πρέπει να έχει σωφρονιστικό και παιδευτικό χαρακτήρα και όχι εκδικητικό και κατασταλτικό. Πιο συγκεκριμένα, ο στόχος της είναι διττός, δηλαδή αφενός ο σωφρονισμός του παραβάτη («ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος»), ώστε να μη διαπράξει ποτέ ξανά στο μέλλον αδίκημα, αφετέρου ο παραδειγματισμός των υπολοίπων («μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα»).

Χαρακτηριστική είναι και η χρήση δύο ρημάτων με διαφορετικές σημασίες ως προς το σκοπό της ποινής, δηλαδή το ρήμα «τιμωροῦμαι» αναφέρεται στην τιμωρία που έχει ως στόχο την εκδίκηση και την ικανοποίηση του αδικηθέντος ενώ το ρήμα «κολάζω» αναφέρεται στην έλλογη τιμωρία του αδικήσαντος με σκοπό τον σωφρονισμό του.

Σημαντική επιπλέον, είναι και η συμβολή του λόγου στην εδραίωση της πολιτικής αρετής. Η λέξη «λόγος» («μετὰ λόγου») έχει διττή σημασία. Αρχικά, έχει τη σημασία του έναρθρου λόγου, καθώς πρέπει να επιχειρείται ο σωφρονισμός του δράστη μέσω νουθεσιών. Επίσης, ο λόγος έχει τη σημασία της λογικής, της διάνοιας, της σκέψης (που εκφράζεται με τον έναρθρο λόγο και την ομιλία), του ορθού λόγου, καθώς αυτός που επιβάλλει τιμωρίες πρέπει να λειτουργεί με βάση τη λογική και όχι με εκδικητική διάθεση.

Ο Πρωταγόρας λοιπόν, αποδίδοντας παιδαγωγική σημασία στην ποινή θεωρεί ότι η τιμωρία ως σκόπιμη ενέργεια πρέπει να γίνεται στα πλαίσια της λογικής. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η ποινή έχει σημασία και σκοπό, αφού αποβλέπει στη συνέτιση αυτού που αδικοπραγεί και στον παραδειγματισμό των άλλων, που γίνονται μάρτυρες της τιμωρίας του.

B3. Σχολικό βιβλίο σελίδα 44: «Ο Πλάτωνας περιγράφει ... απόψεις του αντιπάλου του.»

B4. πραχθὲν: πραγματεία, πράξη

θεῖη: θεσμός, νουθεσία

ἰδὼν: ὄραση, κάτοψη

ἔχουσιν: σχέση, νουνεχής

εἶσι: παρουσία, οντολογία

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
**ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2016

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α] Γιατί ας γνωρίζετε καλά, Αθηναίοι, ότι θα μπορούσατε να φανείτε ότι παραμελείτε αυτό υπερβολικά, στο οποίο υπερέχετε πάρα πολύ από τους άλλους ανθρώπους, δηλαδή στο ότι έχετε ευσέβεια στους θεούς και στοργή προς τους γονείς και τιμή στην πατρίδα, αν αυτός απέφευγε την τιμωρία σας. Σας παρακαλώ, Αθηναίοι, να ακούσετε την κατηγορία μου μέχρι τέλους, και να μη δυσφορείτε, εάν αρχίσω απ' όσα συνέβησαν τότε στην πόλη, αλλά να οργίζεστε με τους υπεύθυνους, και εξαιτίας αυτών που αναγκάζομαι τώρα να θυμάμαι σχετικά με αυτά. Όταν δηλαδή έγινε η μάχη στη Χαιρώνεια και όλοι εσείς σπεύσατε στη συνέλευση, ο λαός ψήφισε να μεταφέρουν τα παιδιά και τις γυναίκες από τους αγρούς στα τείχη, ενώ οι στρατηγοί να ορίσουν στις φρουρές κάποιους από τους Αθηναίους και τους άλλους που κατοικούσαν στην Αθήνα, σύμφωνα μ' αυτό που φαινόταν καλό σ' αυτούς.

Β] οί γονεῖς, τὴν πόλιν, τοῖς δήμοις, παῖ, γυναικῶν, ἄρξαιτο, ἠναγκάσθης, ἐψηφισμένοι εἰσὶ, κατακομιεῖτε, τεταγμένος.

Γ] 1. τῶν ἀνθρώπων= αντικείμενο στο διαφέρετε

ἀκοῦσαι= άμεσο αντικείμενο στο δέομαι, τελικό απαρέμφατο

περὶ αὐτῶν= εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο **μεμνήσθαι**

γεγενημένης= γενική απόλυτη επιρρηματική χρονική μετοχή (**τῆς μάχης**: υποκείμενο της μετοχής)

ἀπάντων= ομοιόπτωτος ονοματικός κατηγορηματικός προσδιορισμός στο **ὑμῶν**

Ἀθήνησι= επιρρηματικός προσδιορισμός στάσης σε τόπο στο **τῶν οἰκούντων**.

2. Υπόθεση: εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν (εἰ+ευκτική)

Απόδοση: τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν (δυνητική ευκτική)

Δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.